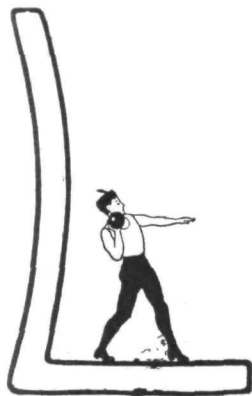

FRAN KOŠIR:

O lisici in volku.

Basen iz Dravinjske doline.

isica sreča volka. Prijazno ga pozdravi ter pravi: »Ej, dragi kumek, kam pa tako klavarno? Ali vas tare nemara glad, da se držite, kot bi ne bili že najmanj tri dni zaužili ničesar? Če vam je ljubo, pa pojdite z menoj, vem za izvrstno pečenko!«

In šla sta volk in lisica ter prišla do hiše tam koncem vasi.

Tu de lisica volku: »Tam-le so svinjaki, v njih prav tolsti prašiči, glejte, da pridete do njih; jaz grem pa v hišo iskat si prigrizka.«

Rečeno — storjeno.

Volk jame podkopavati svinjake, zvitorepka se pa dreti na pragu v hišo na vse grlo: »V hlevu je tat, tat je v hlevu.«

Ljudje — mastili so se baš s kolinami — beže drug za drugim venkaj nad tata volka ter ga naklestijo prav pošteno.

Lisica se je med tem časom dosita najedla klobasic od lanskih prasic, pomočila nasičena gobec v skledo godle na peči, potem pa hajdi na plan.

V gozdu dohiti lisica volka, ki se ji prav otožen pritoži, kako neusmiljeno grdo so ga nabili.

»Kaj boš tarnal,« pravi lisica, »poglej mene, kako so šele meni stolkli glavo! Mislim, da mi gledajo na vseh koncih in krajih možgani iz glave. Joj, to boli, joj, to skeli! — Ali bi me ne hotel nesti?«

»Kaj,« odvrne volk, »nesel bi te naj, ko grem vendar komaj sam?«

Končno se je pa volk vseeno dal pregovoriti ter si nabasal navzlic skelečim ranam zvito lisico štuparamo na svoj koščeni hrbet . . .

Spotoma pa pravi lisica: »Bolnik zdravega nese, bolnik zdravega nese.«

»Kaj, če si zdrava, pa pojdí dol,« zakriči razkačeni volk.

»E, dragi kumek, nikar se ne hudujte nad mojimi besedami, saj vidite, da se mi meša, grozno se mi meša,« se hlina lisica.

»Pa naj bo,« odvrne volk. »Če se ti meša, pa res ne veš, kaj govoriš.«

In prideta do mlake. V luži se je prav lepo zrcalila polna luna.

»Ali vidite,« pravi lisica volku, »kako velik kos sira je v mlaki? Vodo morava poluckati, pa bo sirek naš!«

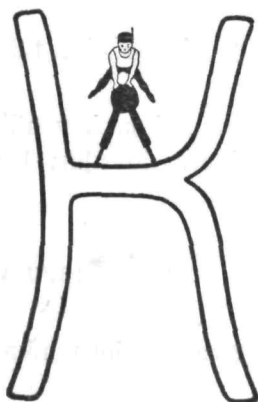
Jela sta luckati vodo in luckati. Lisica je svoj gobček le namakala v vodo, dočim se je telebasti volk tako napil vode iz mlake, da je siromak -- počil.

Prekanjena lisica je pa zasuknila svoj košati rep ter jo odkurila po gozdu naprej...

G—A:

Rast človeškega telesa.

akor rastline, tako ima tudi človek svoje letne čase, ko najbolj, najmanj, oziroma nič ne raste. Najhitreje raste človek spomladi od aprila do junija, njegova teža se pa v tem času najmanj dvigne. Ravno nasprotno se godi od avgusta do novembra, in od decembra do aprila rast popolnoma miruje. Pa tudi čez dan se kažejo tako pri otrocih kakor tudi pri odraslih, katerih razvoj je že zaključen, razlike v razmerju velikosti. Ker ima naše telo do 30 členkov (sklepov), ki so izredno raztegljivi, nam to razjasni, da je človek zjutraj, ko vstane iz postelje, nekaj višji nego zvečer. Ponoči namreč, ko ležimo, telo počiva, vretenca so razbremenjena, ker jim ni treba nositi teže telesa, ter se lahko razširjajo. Zdravnik Mehel pravi, da znaša razlika v telesni velikosti med jutrom in večerom 5 cm, nekateri drugi pa so mnenja, da samo 2 cm. Pa tudi zunanji vzroki so, ki vplivajo na rast telesa. Tako n. pr. mraz jako zadržuje rast, kar vidimo na Japoncih in Eskimih, ki so vsi izredno nizke postave. Tudi bolezen »malaria« provzroča zastajenje v rasti, zlasti če se ji pridruži še nezadostno hranjenje. Dognali so, da je ubožno prebivalstvo v močvirnih pokrajinah na Sardiniji jako nizke rasti; posamezniki dosežejo največ visokost 1·35 m. Tudi razne druge bolezni vplivajo neugodno na telesno rast.

Da je tudi in zlasti alkohol sovražnik navadnega telesnega razvoja, je itak splošno znano. Sploh je telesna rast jako odvisna od zunanjih življenjskih razmer, ki je nele zadržujejo, marveč tudi pospešujejo, če so ugodne. Tako n. pr. dajeta 16. in 18. pariški okraj, kjer prebivajo imovitejši prebivalci, najboljše vojaške novince. Vendar je pa najodličnejši le vpliv plemena. Tako vidimo n. pr., da so ravno v mrzlih škandinavskih deželah doma velikani Evrope. Tudi Rusi, Angleži in Nemci so večinoma jako postavni ljudje. Kar se tiče Italije, so prebivalci Pijemonta, Lombardije in Benečije neprimerno večji nego v južni Italiji. Zdravnik Lombroso pravi, da je visoko rast Benečanov pripisati primesi slovanske krvi. Lombroso opozarja obenem na velik vpliv talnih razmer; tako je